

कृष्ण यजुर्वेदीय तैत्तिरीय संहिता, पद, जटा, घन पाठः

6.5 षष्ठकाण्डे पञ्चमः प्रश्नः - सोममन्त्रब्राह्मणनिरूपणं

Contents

1	TS 6.5.1.1	5
2	TS 6.5.1.2	5
3	TS 6.5.1.3	6
4	TS 6.5.1.4	7
5	TS 6.5.1.5	8
6	TS 6.5.2.1	9
7	TS 6.5.2.2	10
8	TS 6.5.2.3	11
9	TS 6.5.3.1	11
10	TS 6.5.3.2	12
11	TS 6.5.3.3	13
12	TS 6.5.3.4	14
13	TS 6.5.4.1	15

14	TS 6.5.4.2	16
15	TS 6.5.5.1	16
16	TS 6.5.5.2	17
17	TS 6.5.5.3	18
18	TS 6.5.6.1	19
19	TS 6.5.6.2	20
20	TS 6.5.6.3	21
21	TS 6.5.6.4	22
22	TS 6.5.6.5	23
23	TS 6.5.7.1	24
24	TS 6.5.7.2	25
25	TS 6.5.7.3	26
26	TS 6.5.8.1	27
27	TS 6.5.8.2	28

28	TS 6.5.8.3	29
29	TS 6.5.8.4	30
30	TS 6.5.8.5	30
31	TS 6.5.8.6	31
32	TS 6.5.9.1	32
33	TS 6.5.9.2	33
34	TS 6.5.9.3	34
35	TS 6.5.9.4	35
36	TS 6.5.10.1	36
37	TS 6.5.10.2	37
38	TS 6.5.10.3	38
39	TS 6.5.11.1	39
40	TS 6.5.11.2	40
41	TS 6.5.11.3	41

1 TS 6.5.1.1

TS 6.5.1.1

Samhita Paata

इन्द्रो॑ वृ॒त्राय॑ वज्रमु॑दयच्छ॒त् स वृ॒त्रो वज्रा॑दु॒द्यता॑द॒बिभे॑त् सौ॒ऽब्रवी॑न्मा मे प्र ह॒रस्ति॑ वा इ॒दं मयि॑
वी॒र्यं॑ तत् ते प्र दा॑स्यामीति॒ तस्मा॑ उ॒क्थ्यं॑ प्रायच्छ॒त् तस्मै॑ द्वितीयमु॑दयच्छ॒त् सौ॒ऽब्रवी॑न्मा म प्र
ह॒रस्ति॑ वा इ॒दं मयि॑ वी॒र्यं॑ तत् ते प्र दा॑स्यामीति- []

Pada Paata

इन्द्रः॑ । वृ॒त्राय॑ । वज्र॑म् । उ॒दिति॑ । अ॒यच्छ॑त् । सः । वृ॒त्रः । वज्रा॑त् । उ॒द्यता॑दित्यु॒त्-
य॒तात् । अ॒बिभे॑त् । सः । अ॒ब्रवी॑त् । मा । मे । प्रेति॑ । हाः । अ॒स्ति॑ । वै । इ॒दम्
। मयि॑ । वी॒र्यम्॑ । तत् । ते । प्रेति॑ । दा॒स्यामि॑ । इति॑ । तस्मै॑ । उ॒क्थ्यम्॑ । प्रे-
ति॑ । अ॒यच्छ॑त् । तस्मै॑ । द्वितीय॑म् । उ॒दिति॑ । अ॒यच्छ॑त् । सः । अ॒ब्रवी॑त् । मा । मे
। प्रेति॑ । हाः । अ॒स्ति॑ । वै । इ॒दम् । मयि॑ । वी॒र्यम्॑ । तत् । ते । प्रेति॑ । दा॒स्यामि॑ । इति॑ ।

2 TS 6.5.1.2

TS 6.5.1.2

Samhita Paata

तस्मा॑ उ॒क्थ्य॑मे॒व प्राय॑च्छत् तस्मै॑ तृतीयमुदयच्छत् तं विष्णु॑रन्वतिष्ठत ज॒हीति॑ सौ॒ऽब्रवी॑न्मा मे॒ प्र
ह्रा॑स्ति वा इ॒दं मयि॑ वी॒र्यं॑ तत् ते॒ प्र दा॑स्यामीति॑ तस्मा॑ उ॒क्थ्य॑मे॒व प्राय॑च्छत् तं निर्मा॑यं भू॒तम॑हन्.
य॒ज्ञो हि॑ तस्य॑ मा॒याऽऽसी॑द्-यदु॒क्थ्यो॑ गृह्यते॑ इन्द्रि॒यमे॒व- []

Pada Paata

तस्मै॑ । उ॒क्थ्य॑म् । ए॒व । प्रेति॑ । अ॒यच्छ॑त् । तस्मै॑ । तृतीय॑म् । उ॒दिति॑ । अ॒यच्छ॑त् ।
तम् । विष्णुः॑ । अ॒न्विति॑ । अ॒तिष्ठ॑त् । ज॒हि । इति॑ । सः । अ॒ब्रवी॑त् । मा । मे॒ । प्रेति॑
। हाः॑ । अ॒स्ति । वै । इ॒दम् । मयि॑ । वी॒र्यम्॑ । तत् । ते॒ । प्रेति॑ । दा॒स्यामि॑ । इति॑ ।
तस्मै॑ । उ॒क्थ्य॑म् । ए॒व । प्रेति॑ । अ॒यच्छ॑त् । तम् । निर्मा॑यमिति॑ निः-मा॒यम् । भू॒तम् ।
अ॒हन् । य॒ज्ञः । हि॑ । तस्य॑ । मा॒या । आसी॑त् । यत् । उ॒क्थ्यः॑ । गृह्य॑ते । इन्द्रि॒यम् । ए॒व ।

3 TS 6.5.1.3

TS 6.5.1.3

Samhita Paata

तद् वी॒र्यं॑ य॒जमानो॑ भ्रातृ॒व्यस्य॑ वृ॒द्ध इन्द्रा॑य त्वा बृ॒हद्-वंते॑ वय॑स्वत् इत्या॒हेन्द्रा॑य हि स तं प्राय॑च्छत्
तस्मै॑ त्वा विष्ण॑वे त्वेत्या॒ह यदे॒व विष्णु॑रन्वतिष्ठत ज॒हीति॑ तस्मा॑द्-विष्णु॑मन्वाभ॑जति॑ त्रि॒र्निर्गृ॑ह्णाति॑
त्रि॒र॒हि स तं॑ तस्मै॑ प्राय॑च्छदेष॑ ते योनिः॑ पुन॑र॒हवि॑रसीत्या॒ह पुनः॑ पुन॑- []

Pada Paata

तत् । वी॒र्यम् । यज॑मानः । भ्रातृ॑व्यस्य । वृ॒द्धे । इन्द्रा॑य । त्वा । बृ॒हद्व॑त् इति॑ बृ॒हत् -
 वृ॒ते । वय॑स्वते । इति॑ । आ॒ह । इन्द्रा॑य । हि । सः । तम् । प्रेति॑ । अय॑च्छत् ।
 तस्मै॑ । त्वा । विष्ण॑वे । त्वा । इति॑ । आ॒ह । यत् । ए॒व । विष्णुः॑ । अ॒न्वति॑ष्ठतेत्य॑नु
 - अति॑ष्ठत । ज॒हि । इति॑ । तस्मा॑त् । विष्णु॑म् । अ॒न्वाभ॑जतीत्य॑नु - आभ॑जति । त्रिः
 । निरि॑ति । गृ॒ह्णाति॑ । त्रिः । हि । सः । तम् । तस्मै॑ । प्रेति॑ । अय॑च्छत् । ए॒षः ।
 ते । योनिः॑ । पुन॑र्ह॒विरि॑ति पुनः॑ - ह॒विः । अ॒सि । इति॑ । आ॒ह । पुनः॑पुन॑रि॒ति पुनः॑ - पुनः॑ ।

4 TS 6.5.1.4

TS 6.5.1.4

Samhita Paata

-ह्य॑स्मा-त्रि॒गृ॒ह्णाति॑ चक्षु॒र्वा ए॒तद्-य॒ज्ञस्य॑ यदु॒क्थ्य॑-स्तस्मा॑दु॒क्थ्य॑ हु॒तः सोमा॑ अ॒न्वाय॑न्ति॒ तस्मा॑दा॒त्मा
 चक्षु॒रन्वे॑ति॒ तस्मा॑देकं॒ यन्त॑ ब॒हवोऽनु॑ यन्ति॒ तस्मा॑देको॒ बहू॑नां भ॒द्रो भ॑वति॒ तस्मा॑देको॒ ब॒ह्वीर्जा॑या
 वि॒न्दते॑ यदि॑ का॒मये॑ता-द्ध॒र्यु-रा॒त्मानं॑ य॒ज्ञ य॒ज्ञसेना॑-र्पये॒य-मित्य॑न्तराऽऽह॑व॒नीयं॑ च ह॒विर्द्धानं॑ च॒ तिष्ठ॑-
 न्नव॑ नये- []

Pada Paata

हि । अ॒स्मात् । नि॒गृ॒ह्णातीति॑ निः - गृ॒ह्णाति॑ । चक्षुः॑ । वै । ए॒तत् । य॒ज्ञस्य॑ । यत् । उ॒क्थ्यः॑
 । तस्मा॑त् । उ॒क्थ्यम् । हु॒तम् । सोमाः॑ । अ॒न्वाय॑न्तीत्य॑नु - आय॑न्ति । तस्मा॑त् । आ॒त्मा

। चक्षुः । अन्विति । एति । तस्मात् । एकम् । यन्तम् । बृहवः । अन्विति । यन्ति ।
 तस्मात् । एकः । बृहूनाम् । भद्रः । भवति । तस्मात् । एकः । बृह्वीः । जायाः । विन्दते
 । यदि । कामयेत । अद्भ्युः । आत्मानम् । यज्ञयज्ञसेनेति यज्ञ - यज्ञसेन । अर्पयेयम् ।
 इति । अन्तरा । आहवनीयमित्या - हवनीयम् । च । हविर्धानमिति हविः - धानम् । च ।
 तिष्ठन् । अवेति । नयेत् ।

5 TS 6.5.1.5

TS 6.5.1.5

Samhita Paata

दात्मानमेव यज्ञयज्ञसेनार्पयति यदि कामयेत यजमानं यज्ञ यज्ञसेनार्पयेय-मित्यन्तरा सदोहविर्धाने
 तिष्ठन् नयेद्-यजमानमेव यज्ञयज्ञसेनार्पयति यदि कामयेत सदस्यान् यज्ञ यज्ञसेनार्पयेयमिति
 सदः आलभ्यावे नयेत् सदस्यानेव यज्ञयज्ञसेनार्पयति ॥

Pada Paata

आत्मानम् । एव । यज्ञयज्ञसेनेति यज्ञ-यज्ञसेन । अर्पयति । यदि । कामयेत । यजमानम्
 । यज्ञयज्ञसेनेति यज्ञ - यज्ञसेन । अर्पयेयम् । इति । अन्तरा । सदोहविर्धाने इति सदः -
 हविर्धाने । तिष्ठन् । अवेति । नयेत् । यजमानम् । एव । यज्ञयज्ञसेनेति यज्ञ - यज्ञसेन ।
 अर्पयति । यदि । कामयेत । सदस्यान् । यज्ञयज्ञसेनेति यज्ञ - यज्ञसेन । अर्पयेयम् । इति
 । सदः । आलभ्येत्या - लभ्य । अवेति । नयेत् । सदस्यान् । एव । यज्ञयज्ञसेनेति यज्ञ -

य॒श॒सेन॑ । अ॒र्प॒य॒ति ॥

6 TS 6.5.2.1

TS 6.5.2.1

Samhita Paata

आयु॑र्वा ए॒तद्-य॒ज्ञस्य॑ यद् ध्रु॒व उ॑त्त॒मो ग्र॑हा॒णां गृ॑ह्य॒ते तस्मा॑दायुः प्रा॒णाना॑मुत्त॒मं मू॒र्ध्ना॑नं दि॒वो अ॒-
र॒तिं पृ॑थि॒व्या इत्या॑ह मू॒र्ध्ना॑नमे॒वैन॑ः स॒मा॒नाना॑ करोति वैश्वा॒नर॑मृ॒ताय॑ जा॒तम॒ग्निमि॒त्याह॑ वैश्वा॒नरः॑
हि दे॒वत॑याऽऽयु॑रु॒भय॑तो वैश्वा॒नरो गृ॑ह्य॒ते तस्मा॑दु॒भय॑तः प्रा॒णा अ॒धस्ता॑-च्चो॒परि॑ष्टा-च्चा॒र्द्धि॒नोऽन्ये॑ ग्र॒हा
गृ॑ह्यन्तेऽर्द्धी ध्रु॒वस्त॑स्मा- []

Pada Paata

आयुः॑ । वै । ए॒तत् । य॒ज्ञस्य॑ । यत् । ध्रु॒वः । उ॒त्त॒म इत्यु॑त् - त॒मः । ग्र॑हा॒णाम् । गृ॑ह्य॒ते
। तस्मा॑त् । आयुः॑ । प्रा॒णाना॑मि॒ति प्र - अ॒नाना॑म् । उ॒त्त॒ममित्यु॑त्-त॒मम् । मू॒र्ध्ना॑नम् । दि॒वः
। अ॒र॒तिम् । पृ॑थि॒व्याः । इति॑ । आ॒ह । मू॒र्ध्ना॑नम् । ए॒व । ए॒नम् । स॒मा॒नाना॑म् । क॒रोति॑
। वैश्वा॒नरम् । ऋ॒ताय॑ । जा॒तम् । अ॒ग्निम् । इति॑ । आ॒ह । वैश्वा॒नरम् । हि । दे॒वत॑या ।
आयुः॑ । उ॒भय॑तोवैश्वा॒नर इत्यु॑भय॑तः - वैश्वा॒नरः॑ । गृ॑ह्य॒ते । तस्मा॑त् । उ॒भय॑तः । प्रा॒णा इति॑
प्र - अ॒नाः । अ॒धस्ता॑त् । च॒ । उ॒परि॑ष्टात् । च॒ । अ॒र्द्धि॒नः । अ॒न्ये । ग्र॒हाः । गृ॑ह्यन्ते॑ ।
अ॒र्द्धी । ध्रु॒वः । तस्मा॑त् ।

7 TS 6.5.2.2

TS 6.5.2.2

Samhita Paata

-दुद्धर्यवाँङ् प्राणोऽन्येषां प्राणानामुपोऽन्ये ग्रहाः साद्यन्तेऽनुपोसे ध्रुवस्तस्मादस्त्रान्याः प्रजाः प्रति-
तिष्ठन्ति माऽसेनान्या असुरा वा उत्तरतः पृथिवीं पर्याचिकीरन् तां देवा ध्रुवेणादृहन् तद् ध्रुवस्य
ध्रुवत्वं यद् ध्रुव उत्तरतः साद्यते धृत्या आयुर्वा एतद् यज्ञस्य यद् ध्रुव आत्मा होता यद्वोतृचमसे
ध्रुवमवनयत्यात्मन्नेव यज्ञस्या- []

Pada Paata

अर्द्धि । अवाङ् । प्राण इति प्र - अनः । अन्येषाम् । प्राणानामिति प्र - अनानाम् । उपोऽ
इत्युप - उप्ते । अन्ये । ग्रहाः । साद्यन्ते । अनुपोऽ इत्यनुप - उप्ते । ध्रुवः । तस्मात् ।
अस्त्रा । अन्याः । प्रजा इति प्र - जाः । प्रतितिष्ठन्तीति प्रति - तिष्ठन्ति । माऽसेनं । अन्याः
। असुराः । वै । उत्तरत इत्युत् - तरतः । पृथिवीम् । पर्याचिकीरन् परि - आचिकीरन्
। ताम् । देवाः । ध्रुवेण । अदृहन् । तत् । ध्रुवस्य । ध्रुवत्वमिति ध्रुव - त्वम् । यत् ।
ध्रुवः । उत्तरत इत्युत् - तरतः । साद्यते । धृत्यै । आयुः । वै । एतत् । यज्ञस्य । यत् ।
ध्रुवः । आत्मा । होता । यत् । वोतृचमसे इति वोतृ - चमसे । ध्रुवम् । अवनयतीत्यव -
नयति । आत्मन् । एव । यज्ञस्य ।

8 TS 6.5.2.3

TS 6.5.2.3

Samhita Paata

-यु॒र्दधा॑ति पु॒रस्ता॑दु॒क्थस्या॑व॒नीय॑ इत्या॑हुः पु॒रस्ता॑द्व्यायु॑षो भु॒ङ्क्ते म॑द्व्यतो॑ऽव॒नीय॑ इत्या॑हुर्मद्व्यमे॒न ह्या॒-
यु॑षो भु॒ङ्क्ते उ॑त्तरा॒र्द्धेऽव॒नीय॑ इत्या॑हुरु॒त्तमे॑न ह्यायु॑षो भु॒ङ्क्ते वै॑श्वदे॒व्यामृ॑चि श॒स्यमा॑नायाम॒व न॑यति वै॒श्वदे॒व्यो
वै प्र॒जाः प्र॒जास्वे॒वाऽऽ*यु॒र्दधा॑ति ॥

Pada Paata

आयुः । दधाति । पुरस्तात् । उक्थस्य । अवनीय इत्यव - नीयः । इति । आहुः । पुरस्तात्
। हि । आयुषः । भुङ्क्ते । मद्व्यतः । अवनीय इत्यव - नीयः । इति । आहुः । मद्व्यमेन
। हि । आयुषः । भुङ्क्ते । उत्तरार्द्ध इत्युत्तर - अर्द्धे । अवनीय इत्यव - नीयः । इति ।
आहुः । उत्तमेनेत्युत् - तमेन । हि । आयुषः । भुङ्क्ते । वैश्वदेव्यामिति वैश्व - देव्याम् । ऋचि
। शस्यमानायाम् । अवेति । नयति । वैश्वदेव्य इति वैश्व - देव्यः । वै । प्रजा इति प्र - जाः
। प्रजास्विति प्र - जासु । एव । आयुः । दधाति ॥

9 TS 6.5.3.1

TS 6.5.3.1

Samhita Paata

यज्ञेन वै देवाः सुवर्गं लोकमायन् तेऽमन्यन्त मनुष्या नोऽन्वाभविष्यन्तीति ते सँवथ्सुरेण योपयित्वा सुवर्गं लोकमायन् तमृषय ऋतुग्रहैरेवानु प्राजानन्. यदंतुग्रहा गृह्यन्ते सुवर्गस्य लोकस्य प्रज्ञात्यै द्वादश गृह्यन्ते द्वादश मासाः सँवथ्सुरः सँवथ्सुरस्य प्रज्ञात्यै सह प्रथमौ गृह्येते सहोत्तमौ तस्माद् द्वौद्वावृतू उभयतोमुख-मृतुपात्रं भवति को- []

Pada Paata

यज्ञेन । वै । देवाः । सुवर्गमिति सुवः - गम् । लोकम् । आयन् । ते । अमन्यन्त । मनुष्याः । नः । अन्वाभविष्यन्तीत्यनु-आभविष्यन्ति । इति । ते । सँवथ्सुरेणेति सं - वथ्सुरेण । योपयित्वा । सुवर्गमिति सुवः - गम् । लोकम् । आयन् । तम् । ऋषयः । ऋतुग्रहैरित्यंतु - ग्रहैः । एव । अनु । प्रेति । अजानन् । यत् । ऋतुग्रहा इत्यंतु - ग्रहाः । गृह्यन्ते । सुवर्गसेति सुवः - गस्य । लोकस्य । प्रज्ञात्या इति प्र - ज्ञात्यै । द्वादश । गृह्यन्ते । द्वादश । मासाः । सँवथ्सुर इति सं - वथ्सुरः । सँवथ्सुरस्येति सं - वथ्सुरस्य । प्रज्ञात्या इति प्र - ज्ञात्यै । सह । प्रथमौ । गृह्येते इति । सह । उत्तमावितुत् - तमौ । तस्मात् । द्वौद्वाविति द्वौ - द्वौ । ऋतू इति । उभयतोमुखमित्युभयतः - मुखम् । ऋतुपात्रमित्यंतु - पात्रम् । भवति । कः ।

10 TS 6.5.3.2

TS 6.5.3.2

Samhita Paata

हि तद्-वेद् यत् ऋतूनां मुखमृतुना प्रेष्येति षट् कृत्वं आह षड्वा ऋतवं ऋतूनेव प्रीणात्यृतुभिरिति

चतुश्चतुष्पद एव पशून् प्रीणाति द्विः पुनर्ऋतुनाऽऽह द्विपद एव प्रीणात्यृतुना प्रेष्येति षट् कृत्वं
आहर्तुभिरिति चतुस्तस्माच्चतुष्पादः पशवं ऋतूनुप जीवन्ति द्विः- []

Pada Paata

हि । तत् । वेदं । यतः । ऋतूनाम् । मुखम् । ऋतूनां । प्रेति । इष्य । इति । षट् ।
कृत्वं । आह । षट् । वै । ऋतवं । ऋतून् । एव । प्रीणाति । ऋतुभिरित्यृतु - भिः ।
इति । चतुः । चतुष्पद इति चतुः - पदः । एव । पशून् । प्रीणाति । द्विः । पुनः । ऋतूनां
। आह । द्विपद इति द्वि - पदः । एव । प्रीणाति । ऋतूनां । प्रेति । इष्य । इति । षट्
। कृत्वं । आह । ऋतुभिरित्यृतु - भिः । इति । चतुः । तस्मात् । चतुष्पाद इति चतुः -
पादः । पशवं । ऋतून् । उपेति । जीवन्ति । द्विः ।

11 TS 6.5.3.3

TS 6.5.3.3

Samhita Paata

पुनर्ऋतुनाऽऽह तस्माद्द्विपादश्चतुष्पदः पशूनुप जीवन्त्यृतुना प्रेष्येति षट् कृत्वं आहर्तुभिरिति
चतुर्द्विः पुनर्ऋतुनाऽऽहाऽऽक्रमणमेव तथ् सेतुं यजमानः कुरुते सुवर्गस्य लोकस्य समष्ट्यै
नान्योऽन्यमनु प्रपद्येत यदन्योऽन्यमनु प्रपद्येतर्तुर्ऋतुमनु प्रपद्येतर्तवो मोहुकाः स्युः- []

Pada Paata

पुनः । ऋतुना । आह । तस्मात् । द्विपाद इति द्वि - पादः । चतुष्पद इति चतुः - पदः । पशून् । उपेति । जीवन्ति । ऋतुना । प्रेति । इष्य । इति । षट् । कृत्वः । आह । ऋतुभिरित्यृतु - भिः । इति । चतुः । द्विः । पुनः । ऋतुना । आह । आक्रमणमित्या - क्रमणम् । एव । तत् । सेतुम् । यजमानः । कुरुते । सुवर्गसेति सुवः - गस्य । लोकस्य । समष्ट्या इति सं - अष्ट्यै । न । अन्यः । अन्यम् । अनु । प्रेति । पद्येत । यत् । अन्यः । अन्यम् । अनु-प्रपद्येतेत्यनु - प्रपद्येत । ऋतुः । ऋतुम् । अनु । प्रेति । पद्येत । ऋतवः । मोहुकाः । स्युः ।

12 TS 6.5.3.4

TS 6.5.3.4

Samhita Paata

प्रसिद्धमेवा-द्धर्युर्दक्षिणेन प्रपद्यते प्रसिद्धं प्रतिप्रस्थातोत्तरेण तस्मादादित्यः षण्मासो दक्षिणेनैति षडुत्तरेणो-पयामगृहीतोऽसि सः सप्तस्य हस्पत्याय त्वेत्याहास्ति त्रयोदशो मास इत्याहुस्तमेव तत् प्रीणाति ॥

Pada Paata

प्रसिद्धमिति प्र - सिद्धम् । एव । अद्धर्युः । दक्षिणेन । प्रेति । पद्यते । प्रसिद्धमिति प्र - सिद्धम् । प्रतिप्रस्थातेति प्रति-प्रस्थाता । उत्तरेणेत्युत्-तरेण । तस्मात् । आदित्यः । षट् । मासः । दक्षिणेन । इति । षट् । उत्तरेणेत्युत्-तरेण । उपयामगृहीत इत्युपयाम-गृहीतः । असि । सः सर्प इति सं - सर्पः । असि । अहस्पत्यायेत्यहः - पत्याय । त्वा । इति । आह । अस्ति । त्रयोदश इति त्रयः - दशः । मासः । इति । आहुः । तम् । एव । तत् । प्रीणाति ॥

13 TS 6.5.4.1

TS 6.5.4.1

Samhita Paata

सुवर्गाय वा एते लोकायं गृह्यन्ते यदुत्तुग्रहा ज्योतिरिन्द्राग्नी यदैन्द्राग्रमृतुपात्रेणं गृह्णाति ज्योतिरेवास्मां
उपरिष्ठाद्-दधाति सुवर्गस्यं लोकस्यानुख्यात्या ओजोभृतौ वा एतौ देवानां यदिन्द्राग्नी यदैन्द्राग्रो
गृह्यत ओज एवाव रुन्धे वैश्वदेवः शुक्रपात्रेणं गृह्णाति वैश्वदेव्यो वै प्रजा असावादित्यः शुक्रो
यद्वैश्वदेवः शुक्रपात्रेणं गृह्णाति तस्मादसावादित्यः- []

Pada Paata

सुवर्गायेति सुवः - गायं । वै । एते । लोकायं । गृह्यन्ते । यत् । ऋतुग्रहा इत्यृतु - ग्रहाः
। ज्योतिः । इन्द्राग्नी इतीन्द्र - अग्नी । यत् । ऐन्द्राग्रमित्यैन्द्र - अग्रम् । ऋतुपात्रेणेत्यृतु -
पात्रेणं । गृह्णाति । ज्योतिः । एव । अस्मै । उपरिष्ठात् । दधाति । सुवर्गसेति सुवः-गस्यं ।
लोकस्यं । अनुख्यात्या इत्यनु - ख्यात्यै । ओजोभृतावित्योजः - भृतौ । वै । एतौ । देवानाम्
। यत् । इन्द्राग्नी इतीन्द्र - अग्नी । यत् । ऐन्द्राग्र इत्यैन्द्र-अग्रः । गृह्यते । ओजः । एव ।
अवेति । रुन्धे । वैश्वदेवमिति वैश्व - देवम् । शुक्रपात्रेणेति शुक्र - पात्रेणं । गृह्णाति । वैश्वदेव्यं
इति वैश्व - देव्यः । वै । प्रजा इति प्र - जाः । असौ । आदित्यः । शुक्रः । यत् । वैश्व-
देवमिति वैश्व - देवम् । शुक्रपात्रेणेति शुक्र - पात्रेणं । गृह्णाति । तस्मात् । असौ । आदित्यः ।

14 TS 6.5.4.2

TS 6.5.4.2

Samhita Paata

सर्वाः॑ प्र॒जाः प्र॒त्यङ्मु॑देति॒ तस्मा॑त् सर्व॑ ए॒व म॑न्यते॒ मां प्र॒त्युद॑गा॒दिति॑ वै॒श्वदे॒वः शु॑क्रपा॒त्रेण॑ गृ॒ह्णाति॑
वै॒श्वदे॒व्यो वै प्र॒जास्तेजः॑ शु॒क्रो यद्-वै॑श्वदे॒वः शु॑क्रपा॒त्रेण॑ गृ॒ह्णाति॑ प्र॒जास्वे॒व तेजो॑ दधाति ॥

Pada Paata

सर्वाः॑ । प्र॒जा इति॑ प्र - जाः । प्र॒त्यङ् । उ॒दिति॑ । ए॒ति । तस्मा॑त् । सर्वः॑ । ए॒व । म॑न्यते
। माम् । प्र॒ति । उ॒दिति॑ । अ॒गात् । इति॑ । वै॒श्वदे॒वमिति॑ वै॒श्व - दे॒वम् । शु॑क्रपा॒त्रेणेति॑
शु॒क्र-पा॒त्रेण॑ । गृ॒ह्णाति॑ । वै॒श्वदे॒व्य इति॑ वै॒श्व - दे॒व्यः । वै । प्र॒जा इति॑ प्र - जाः । तेजः॑ ।
शु॒क्रः । यत् । वै॒श्वदे॒वमिति॑ वै॒श्व - दे॒वम् । शु॑क्रपा॒त्रेणेति॑ शु॒क्र - पा॒त्रेण॑ । गृ॒ह्णाति॑ । प्र॒जास्विति॑
प्र - जासु॑ । ए॒व । तेजः॑ । द॒धाति॑ ॥

15 TS 6.5.5.1

TS 6.5.5.1

Samhita Paata

इन्द्रो॑ म॒रुद्भिः॑ साँवि॒द्येन॑ मा॒द्भ्यन्दि॑ने॒ सर्व॑ने वृ॒त्रम॑ह॒न् । यन्मा॑द्भ्यन्दि॑ने॒ सर्व॑ने म॒रुत्व॑तीयां गृ॒ह्णन्ते॑

वार्र॑घ्ना ए॒व ते यज॑मानस्य गृह्यन्ते॑ तस्य॑ वृ॒त्रं ज॒घ्रुष॑ ऋ॒तवोऽमु॒ह्यन्त्स॑ ऋ॒तुपा॒त्रेण॑ मरु॒त्वती॑यानगृह्णात्
ततो॑ वै स ऋ॒तून् प्राजा॑नाद्-यद्द॑तुपा॒त्रेण॑ मरु॒त्वती॑या गृह्यन्ते॑ ऋ॒तूनां॑ प्र॒ज्ञा॒त्यै वज्रं॑ वा ए॒तं यज॑मानो
भ्रातृ॑व्याय॒ प्र ह॑रति॒ यन्म॑रु॒त्वती॑या उ॒देव॑ प्र॒थमे॑न- []

Pada Paata

इन्द्रः॑ । म॒रुद्भिरि॑ति॒ म॒रुत् - भिः॑ । साँवि॑द्येनेति॒ सां - वि॒द्येन॑ । मा॒द्ध्यन्दि॑ने । स॒वने॑ । वृ॒त्रम्
। अ॒हन् । यत् । मा॒द्ध्यन्दि॑ने । स॒वने॑ । म॒रु॒त्वती॑याः । गृह्यन्ते॑ । वार्र॑घ्ना इति॒ वार्र॑ - घ्नाः
। ए॒व । ते । यज॑मानस्य । गृह्यन्ते॑ । तस्य॑ । वृ॒त्रम् । ज॒घ्रुषः॑ । ऋ॒तवः॑ । अ॒मुह्य॑न् । सः
। ऋ॒तुपा॒त्रेणेत्य॑तु - पा॒त्रेण॑ । म॒रु॒त्वती॑यान् । अ॒गृह्णा॑त् । ततः॑ । वै । सः । ऋ॒तून् । प्रेति॑
। अ॒जा॒नात् । यत् । ऋ॒तुपा॒त्रेणेत्य॑तु-पा॒त्रेण॑ । म॒रु॒त्वती॑याः । गृह्यन्ते॑ । ऋ॒तूनाम् । प्र॒ज्ञा॒त्या
इति॑ प्र-ज्ञा॒त्यै । वज्रं॑ । वै । ए॒तम् । यज॑मानः । भ्रातृ॑व्याय । प्रेति॑ । ह॒रति॑ । यत् ।
म॒रु॒त्वती॑याः । उ॒दिति॑ । ए॒व । प्र॒थमे॑न ।

16 TS 6.5.5.2

TS 6.5.5.2

Samhita Paata

यच्छति॑ प्र ह॑रति॒ द्विती॑येन॒ स्तृणु॑ते तृतीयेनाऽऽ*यु॑धं वा ए॒तद्-यज॑मानः सः॑ स्कु॑रुते॒ यन्म॑रु॒त्वती॑या
धनु॑रेव प्र॒थमो॑ ज्या द्विती॒य इषु॑स्तृती॒यः प्रत्ये॑व प्र॒थमे॑न॒ धत्ते॑ विसृ॑जति॒ द्विती॑येन॒ विद्ध्य॑ति॒ तृती॑येनेन्द्रो॑
वृ॒त्रं ह॒त्वा परा॑ परा॒वत॑-मगच्छ॒-दपा॑राध॒मिति॑ म॒न्यमा॑नः स ह॑रितोऽभ॒वथ॑ स ए॒तान् म॑रु॒त्वती॑या-

ना॒त्म॒स्पर्॑णा-न॒पश्य॑त् तान॑गृ॒ह्णीत॑- []

Pada Paata

य॒च्छति॑ । प्रेति॑ । ह॒रति॑ । द्विती॑येन । स्तृ॒णुते॑ । तृती॑येन । आयु॑धम् । वै । ए॒तत् । यज॑मानः ।
 । समि॑ति । कुरु॑ते । यत् । म॒रु॒त्व॒तीयाः॑ । धनुः॑ । ए॒व । प्र॒थ॒मः । ज्या । द्विती॑यः । इषुः॑
 । तृती॑यः । प्रती॑ति । ए॒व । प्र॒थ॒मेन॑ । ध॒त्ते । वी॑ति । सृ॒जति॑ । द्विती॑येन । वि॒द्ध्यति॑ ।
 तृती॑येन । इन्द्रः॑ । वृ॒त्रम् । ह॒त्वा । परा॑म् । प॒रा॒व॒त॒मि॒ति॑ परा - व॒त॑म् । अ॒ग॒च्छ॑त् । अपे॑ति
 । अ॒रा॒ध॒म् । इति॑ । म॒न्य॑मानः । सः । हरि॑तः । अ॒भ॒व॒त् । सः । ए॒तान् । म॒रु॒त्व॒तीया॑न्
 । आ॒त्म॒स्पर्॑णा॒नित्या॑त्म - स्पर्॑णान् । अ॒प॒श्य॑त् । तान् । अ॒गृ॒ह्णी॑त् ।

17 TS 6.5.5.3

TS 6.5.5.3

Samhita Paata

प्रा॒णमे॒व प्र॑थ॒मेना॑-स्पृ॒णुता॑पा॒नं द्विती॑येना॒ऽऽत्मानं॑ तृती॑येना॒ऽऽत्म॒स्पर्॑णा वा ए॒ते यज॑मानस्य गृ॒ह्यन्ते॑
 यन्म॑रु॒त्व॒तीयाः॑ प्रा॒णमे॒व प्र॑थ॒मेन॑ स्पृ॒णुते॑ऽपा॒नं द्विती॑येना॒ऽऽत्मानं॑ तृती॑येनेन्द्रो वृ॒त्रम॑हन् तं दे॒वा अ॑-
 ब्रुवन् म॒हान् वा अ॒यम॑भू॒द्यो वृ॒त्रम॑व॒धी॒दिति॑ तन्म॑हेन्द्रस्य महेन्द्र॒त्वः स ए॒तं मा॑हेन्द्र-मु॒द्धार॑-मु॒द॒हर॑त
 वृ॒त्रः ह॒त्वाऽन्या॑सु दे॒वता॑स्व () धि॒ यन्मा॑हेन्द्रो गृ॒ह्यत॑ उ॒द्धार॑मे॒व तं यज॑मान उ॒द्धार॑तेऽन्या॑सु प्र॒-
 जा॑स्वधिं शु॒क्रपा॑त्रेण गृ॒ह्णाति॑ यज॑मानदे॒वत्यो॑ वै मा॑हेन्द्रस्तेजः शु॒क्रो यन्मा॑हेन्द्रः शु॒क्रपा॑त्रेण गृ॒ह्णाति॑
 यज॑मान ए॒व तेजो॑ दधाति ॥

Pada Paata

प्राणमिति॑ प्र - अनम् । ए॒व । प्र॒थमे॑न । अ॒स्पृणु॑त् । अ॒पा॒नमि॑त्य॒प - अनम् । द्वि॒तीये॑न ।
 आ॒त्मान॑म् । तृ॒तीये॑न । आ॒त्म॒स्पर्णे॑णा॒ इत्या॑त्म - स्पर्णे॑णाः । वै । ए॒ते । यज॑मानस्य । गृ॒ह्यन्ते॑
 । यत् । म॒रु॒त्व॒तीयाः॑ । प्राणमिति॑ प्र - अनम् । ए॒व । प्र॒थमे॑न । स्पृ॒णुते॑ । अ॒पा॒नमि॑त्य॒प-अनम्
 । द्वि॒तीये॑न । आ॒त्मान॑म् । तृ॒तीये॑न । इन्द्रः॑ । वृ॒त्रम् । अ॒हु॒न् । तम् । दे॒वाः । अ॒ब्रु॒वन्
 । म॒हान् । वै । अ॒यम् । अ॒भूत् । यः । वृ॒त्रम् । अ॒व॒धीत् । इति॑ । तत् । म॒हेन्द्र॑स्येति॑
 महा - इन्द्र॑स्य । म॒हेन्द्र॑त्वमिति॑ महेन्द्र - त्वम् । सः । ए॒तम् । मा॒हेन्द्र॑मिति॑ माहा - इन्द्रम्
 । उ॒द्धार॑मित्यु॒त् - हार॑म् । उ॒दि॒ति । अ॒हर॑त् । वृ॒त्रम् । ह॒त्वा । अ॒न्यासु॑ । दे॒वता॑सु () ।
 अधी॑ति । यत् । मा॒हेन्द्र॑ इति॑ माहा - इन्द्रः॑ । गृ॒ह्यते॑ । उ॒द्धार॑मित्यु॒त् - हार॑म् । ए॒व । तम्
 । यज॑मानः । उ॒दि॒ति । ह॒रते॑ । अ॒न्यासु॑ । प्र॒जास्वि॑ति॒ प्र-जा॑सु । अधी॑ति । शु॒क्रपा॒त्रेणे॑ति॑
 शु॒क्र - पा॒त्रेण॑ । गृ॒ह्याति॑ । यज॑मान॒दे॒वत्य॑ इति॑ यजमान - दे॒वत्यः॑ । वै । मा॒हेन्द्र॑ इति॑ माहा -
 इन्द्रः॑ । तेजः॑ । शु॒क्रः । यत् । मा॒हेन्द्र॑मिति॑ माहा - इन्द्रम् । शु॒क्रपा॒त्रेणे॑ति॑ शु॒क्र - पा॒त्रेण॑ ।
 गृ॒ह्याति॑ । यज॑माने । ए॒व । तेजः॑ । दु॒धाति॑ ॥

18 TS 6.5.6.1**TS 6.5.6.1****Samhita Paata**

अ॒दि॒तिः पु॒त्रका॑मा सा॒द्भ्येभ्यो॑ दे॒वेभ्यो॑ ब्रह्मौ॒दनम॑पचत् तस्या॑ उ॒च्छे॒षेण॑मददुस्तत् प्राश्ना॒थ सा रे-

तोऽधत्त॑ तस्यै॑ च॒त्वार॑ आ॒दित्या॑ अ॒जायन्त॑ सा द्वितीयं॑मपच॒त् साऽम॑न्यतो॒च्छेष॑णान्म इ॒मेऽऽत् यद॑ग्रे
प्राशि॑ष्यामीतो मे॒ वसी॑याऽसो जनिष्यन्त॑ इति॒ साऽग्रे॑ प्राश्ना॒त् सा रे॒तोऽधत्त॑ तस्यै॑ व्यृ॒द्धमा॑ण्डम॒जायत॑
साऽऽदित्ये॑भ्य॑ ए॒व- []

Pada Paata

अ॒दि॒तिः । पु॒त्रका॒मेति॑ पु॒त्र - का॒मा । सा॒द्ध्ये॑भ्यः । दे॒वेभ्यः॑ । ब्र॒ह्मो॒दनमि॑ति ब्रह्म - ओ॒दनम् ।
अ॒पच॑त् । तस्यै॑ । उ॒च्छे॑ष॒णमि॒त्युत्-शे॑ष॒णम् । अ॒दु॒दुः । तत् । प्रे॒ति । अ॒श्नात् । सा । रे॒तः
। अ॒धत्त॑ । तस्यै॑ । च॒त्वारः॑ । आ॒दि॒त्याः । अ॒जा॒यन्त॑ । सा । द्वि॒तीय॑म् । अ॒पच॑त् । सा ।
अ॒म॒न्य॒त् । उ॒च्छे॑ष॒णादि॒त्युत् - शे॑ष॒णात् । मे॒ । इ॒मे । अ॒ज्ञ॒त् । यत् । अ॒ग्रे । प्रा॒शि॒ष्यामी॑ति
प्र - अ॒शि॒ष्यामि॑ । इ॒तः । मे॒ । वसी॑याऽसः । ज॒नि॒ष्यन्ते॑ । इति॑ । सा । अ॒ग्रे । प्रे॒ति ।
अ॒श्नात् । सा । रे॒तः । अ॒धत्त॑ । तस्यै॑ । व्यृ॒द्धमि॑ति वि - ऋ॒द्धम् । आ॒ण्डम् । अ॒जा॒य॒त् ।
सा । आ॒दि॒त्येभ्यः॑ । ए॒व ।

19 TS 6.5.6.2

TS 6.5.6.2

Samhita Paata

तृतीयं॑मपच॒द्-भो॒गाय॑ म इ॒दः श्रान्त॑म॒स्त्विति॑ तेऽब्रु॑वन् वरं॑ वृ॒णाम॑है योऽतो॒ जाया॑ता अ॒स्माक॑ः स
एको॑ऽसृ॒द्योऽस्य॑ प्र॒जाया॑मृ॒द्ध्याता॑ अ॒स्माकं॑ भो॒गाय॑ भवा॒दिति॑ ततो॒ वि॒वंस्वा॒नादि॒त्योऽजा॑यत॒ तस्य॑
वा इ॒यं प्र॒जा यन्म॑नु॒ष्यास्ता॑स्वेकं॑ ए॒वर्द्धो॑ यो यज॑ते स दे॒वानां॑ भो॒गाय॑ भवति॒ दे॒वा वै य॒ज्ञा- []

Pada Paata

तृतीयम् । अप॒च॒त् । भो॒गाय॑ । मे॒ । इ॒दम् । श्रान्त॑म् । अ॒स्तु । इति॑ । ते । अ॒ब्रुव॑न् ।
 वर॑म् । वृ॒णाम॑हे । यः । अ॒तः । जा॒या॒तै । अ॒स्माक॑म् । सः । ए॒कः । अ॒स॒त् । यः ।
 अ॒स्य॑ । प्र॒जाया॑मि॒ति॒ प्र - जा॒या॒म् । ऋ॒द्ध्या॑तै । अ॒स्माक॑म् । भो॒गाय॑ । भ॒वा॒त् । इति॑ ।
 ततः॑ । वि॒व॒स्वान् । आ॒दि॒त्यः । अ॒जा॒य॒त् । तस्य॑ । वै । इ॒यम् । प्र॒जे॒ति॒ प्र - जा॑ । यत् ।
 । म॒नु॒ष्याः॑ । तासु॑ । ए॒कः । ए॒व । ऋ॒द्धः । यः । य॒ज॒ते । सः । दे॒वाना॑म् । भो॒गाय॑ ।
 भ॒व॒ति॒ । दे॒वाः । वै । य॒ज्ञा॒त् ।

20 TS 6.5.6.3**TS 6.5.6.3****Samhita Paata**

-द्रु॒द्र-म॒न्तरा॑य॒न्त् स आ॑दि॒त्यान्वा॒क्रम॑त् ते द्वि॒दे॒व॒त्यै॑न् प्राप॑द्यन्त॒ तान् न॒ प्रति॑ प्राय॑च्छन् तस्मा॒द॒-
 पि॒ व॒द्भ्यं॑ प्रप॑न् न॒ प्रति॑ प्रय॑च्छन्ति॒ तस्मा॑द् द्वि॒दे॒व॒त्यै॑भ्य आ॑दि॒त्यो निर्गृ॑ह्यते॒ यदु॑च्छे॒षणा॑-दजा॑यन्त॒
 तस्मा॑दु॒च्छे॒षणा॑द्-गृह्यते॒ तिसृ॑भिर्, ऋ॒ग्भिर्गृ॑ह्णाति मा॒ता पि॒ता पु॒त्रस्त॑दे॒व तन्मै॑थुनमु॒ल्बं॑ गर्भो॑ ज॒रायु॑
 तदे॒व तन्- []

Pada Paata

रुद्रम् । अ॒न्तः । आ॒य॒न् । सः । आ॒दि॒त्यान् । अ॒न्वा॒क्र॒म॒ते॒त्य॒न्नु - आ॒क्र॒म॒त । ते ।
 द्वि॒दे॒व॒त्या॒नि॒तिं द्वि - दे॒व॒त्यान् । प्रे॒तिं । अ॒प॒द्य॒न्त॒ । तान् । न । प्र॒तिं । प्रे॒तिं । अ॒य॒च्छ॒न् ।
 । तस्मा॑त् । अ॒पी॒तिं । व॒द्ध्य॑म् । प्र॒प॒न्न॒मि॒तिं प्र - प॒न्नम् । न । प्र॒तिं । प्रे॒तिं । य॒च्छ॒न्ति॒ ।
 । तस्मा॑त् । द्वि॒दे॒व॒त्यै॑भ्य॒ इति॑ द्वि - दे॒व॒त्यै॑भ्यः । आ॒दि॒त्यः । नि॒रि॒तिं । गृ॒ह्य॒ते । यत् ।
 उ॒च्छे॒ष॒णा॒दि॒त्यु॒त् - शे॒ष॒णा॒त् । अ॒जा॒य॒न्त॒ । तस्मा॑त् । उ॒च्छे॒ष॒णा॒दि॒त्यु॒त् - शे॒ष॒णा॒त् । गृ॒ह्य॒ते ।
 ति॒सृ॒भि॒रि॒तिं ति॒सृ - भिः । ऋ॒ग्भि॒रि॒त्यृ॒क् - भिः । गृ॒ह्णा॒ति॒ । मा॒ता । पि॒ता । पु॒त्रः । तत् ।
 ए॒व । तत् । मि॒थु॒नम् । उ॒ल्ब॑म् । गर्भः । ज॒रायु॑ । तत् । ए॒व । तत् ।

21 TS 6.5.6.4

TS 6.5.6.4

Samhita Paata

-मि॒थु॒नं प॒शवो॑ वा ए॒ते यदा॑दि॒त्य ऊ॒र्ग॒र्धिं दु॒द्धा म॑द्ध्य॒तः श्री॑णा॒त्यूर्ज॑मे॒व प॑शूनां म॑द्ध्य॒तो द॑धाति शृ॒ता-
 त॒ङ्क्ये॑न मे॒द्ध्य॒त्वाय॑ तस्मा॑दा॒मा प॒क्वं दु॒हे प॒शवो॑ वा ए॒ते यदा॑दि॒त्यः प॑रि॒श्रित्य॑ गृ॒ह्णाति॑ प्र॒तिरु॑द्ध्यै॒वास्मै॑
 प॒शून् गृ॑ह्णाति प॒शवो॑ वा ए॒ते यदा॑दि॒त्य ए॒ष रु॒द्रो यद॑ग्निः प॑रि॒श्रित्य॑ गृ॒ह्णाति॑ रु॒द्रादे॒व प॒शून्त॑र्दधा- []

Pada Paata

मि॒थु॒नम् । प॒शवः॑ । वै । ए॒ते । यत् । आ॒दि॒त्यः । ऊ॒र्क् । द॒धिं । दु॒द्धा । म॑द्ध्य॒तः ।
 श्री॑णा॒ति॒ । ऊ॒र्ज॑म् । ए॒व । प॒शूना॑म् । म॑द्ध्य॒तः । दु॒धा॒ति॒ । शृ॒ता॒त॒ङ्क्ये॑नेति॑ शृ॒त - आ॒त॒ङ्क्ये॑न
 । मे॒द्ध्य॒त्वाये॑ति॑ मे॒द्ध्य - त्वाय॑ । तस्मा॑त् । आ॒मा । प॒क्वम् । दु॒हे । प॒शवः॑ । वै । ए॒ते ।

यत् । आ॒दि॒त्यः । प॒रि॒श्रि॒त्येति॑ परि - श्रि॒त्यं । गृ॒ह्णा॒ति । प्र॒ति॒रु॒द्धयेति॑ प्रति - रु॒द्धयं । ए॒व । अ॒स्मै । प॒शून् । गृ॒ह्णा॒ति । प॒शवः॑ । वै । ए॒ते । यत् । आ॒दि॒त्यः । ए॒षः । रु॒द्रः । यत् । अ॒ग्निः । प॒रि॒श्रि॒त्येति॑ परि - श्रि॒त्यं । गृ॒ह्णा॒ति । रु॒द्रात् । ए॒व । प॒शून् । अ॒न्तः । दु॒धा॒ति ।

22 TS 6.5.6.5

TS 6.5.6.5

Samhita Paata

-त्येष वै वि॒वंस्वा॒नादि॒त्यो यदु॑पाꣳ शु॒स॒वं॒नः स ए॒तमे॒व सो॑मपी॒थं परि॑ शय॒ आ तृ॑तीयस॒व॒नाद्-वि॒वंस्व॒ आदि॒त्यैष ते॑ सोमपी॒थ इत्या॑ह॒ वि॒वंस्व॒न्तमे॒वाऽऽदि॒त्यꣳ सो॑मपी॒थेन॒ सम॑र्द्धयति॒ या दि॒व्या वृ॑ष्टिस्तया॑ त्वा श्री॒णामी॒ति वृ॑ष्टि॒काम॑स्य श्री॒णीया॒द्-वृ॑ष्टि॒मे॒वाव॑ रु॒न्धे यदि॑ ता॒जक् प्र॑स्कन्देद्-व॒र्षु॒कः प॒र्जन्यः॑ स्या॒द्यदि॑ चि॒रम॑व॒र्षु॒को न () सा॑दयत्यस॒न्नाद्धि॑ प्र॒जाः प्र॒जाय॑न्ते॒ नानु॑ वषट् करोति॒ यद॑नुवषट्कुर्याद्-रु॒द्रं प्र॒जा अ॒न्वव॑सृजेन्न हु॒त्वान्वी॑क्षेत् यद॒न्वी॑क्षेत् चक्षु॑रस्य प्र॒मायु॑कꣳ स्यात् तस्मा॒न्नान्वी॑क्ष्यः ॥

Pada Paata

ए॒षः । वै । वि॒वंस्वा॒न् । आ॒दि॒त्यः । यत् । उ॒पाꣳशु॒स॒वं॒न इत्यु॑पाꣳशु - स॒वं॒नः । सः । ए॒तम् । ए॒व । सो॒मपी॒थमि॒ति॑ सोम - पी॒थम् । प॒रीति॑ । श॒ये । ए॒ति॑ । तृ॒तीय॒स॒व॒नादि॑ति॒ तृ॒तीय॒-स॒व॒नात् । वि॒वंस्वः॑ । आ॒दि॒त्य । ए॒षः । ते॑ । सो॒मपी॒थ इति॑ सोम - पी॒थः । इति॑ । आ॒ह । वि॒वंस्व॒न्तम् । ए॒व । आ॒दि॒त्यम् । सो॒मपी॒थेनेति॑ सोम - पी॒थेन॑ । समि॒ति॑ । अ॒र्द्धय॑ति । या । दि॒व्या । वृ॑ष्टिः । तया॑ । त्वा॒ । श्री॒णामि॑ । इति॑ । वृ॑ष्टि॒काम॑स्येति॒ वृ॑ष्टि - का॒म॒स्य ।

श्रीणीयात् । वृष्टिम् । एव । अवेति । रुन्धे । यदि । ताजक् । प्रस्कन्देदिति प्र - स्कन्देत् ।
 वरुषुकः । पर्जन्यः । स्यात् । यदि । चिरम् । अवरुषुकः । न () । सादयति । असन्नात् ।
 हि । प्रजा इति प्र - जाः । प्रजायन्त इति प्र - जायन्ते । न । अन्विति । वषट् । करोति
 । यत् । अनुवषट्कुर्यादित्यनु - वषट्कुर्यात् । रुद्रम् । प्रजा इति प्र - जाः । अन्ववसृजेदित्यनु
 - अवसृजेत् । न । हुत्वा । अन्विति । ईक्षेत । यत् । अन्वीक्षेतेत्यनु - ईक्षेत । चक्षुः ।
 अस्य । प्रमायुकमिति प्र - मायुकम् । स्यात् । तस्मात् । न । अन्वीक्ष्य इत्यनु - ईक्ष्यः ॥

23 TS 6.5.7.1

TS 6.5.7.1

Samhita Paata

अन्तर्यामपात्रेण सावित्रमाग्रयणाद्-गृह्णाति प्रजापतिर्वा एष यदाग्रयणः प्रजानां प्रजननाय न साद-
 यत्यसन्नाद्धि प्रजाः प्रजायन्ते नानु वषट् करोति यदनुवषट्कुर्याद्-रुद्रं प्रजा अन्ववसृजेदेष वै गायत्रो
 देवानां यथ सवितैष गायत्रियै लोके गृह्यते यदाग्रयणो यदन्तर्यामपात्रेण सावित्रमाग्रयणाद्-गृह्णाति
 स्वादेवैनं योनेर्निगृह्णाति विश्वे- []

Pada Paata

अन्तर्यामपात्रेणेत्यन्तर्याम - पात्रेण । सावित्रम् । आग्रयणात् । गृह्णाति । प्रजापतिरिति प्रजा-पतिः
 । वै । एषः । यत् । आग्रयणः । प्रजानामिति प्र - जानाम् । प्रजननायेति प्र - जननाय । न ।
 सादयति । असन्नात् । हि । प्रजा इति प्र - जाः । प्रजायन्त इति प्र - जायन्ते । न । अन्विति

। वषट् । करोति । यत् । अनुवषट्कुर्यादित्यनु - वषट्कुर्यात् । रुद्रम् । प्रजा इति प्र - जाः ।
 अन्ववसृजेदित्यनु - अवसृजेत् । एषः । वै । गायत्रः । देवानाम् । यत् । सविता । एषः ।
 गायत्रियै । लोके । गृह्यते । यत् । आग्रयणः । यत् । अन्तर्यामपात्रेणेत्यन्तर्याम - पात्रेण ।
 सावित्रम् । आग्रयणात् । गृह्णाति । स्वात् । एव । एनम् । योनेः । निरिति । गृह्णाति । विश्वे ।

24 TS 6.5.7.2

TS 6.5.7.2

Samhita Paata

देवास्तृतीयः सवनं नोदयच्छन् ते सवितारं प्रातस्सवनभागः सन्तं तृतीयसवनमभि पर्यणयन् ततो
 वै ते तृतीयः सवनमुदयच्छन् यत् तृतीयसवने सावित्रो गृह्यते तृतीयस्य सवनस्योद्यत्यै सवि-
 तृपात्रेण वैश्वदेवं कलशाद्-गृह्णाति वैश्वदेव्यो वै प्रजा वैश्वदेवः कलशः सविता प्रसवानामीशे यथ
 सवितृपात्रेण वैश्वदेवं कलशाद्-गृह्णाति सवितृप्रसूत एवास्मै प्रजाः प्र- []

Pada Paata

देवाः । तृतीयम् । सवनम् । न । उदिति । अयच्छन् । ते । सवितारम् । प्रातस्सवनभागमिति
 प्रातस्सवन - भागम् । सन्तम् । तृतीयसवनमिति तृतीय-सवनम् । अभि । पर्यिति । अनयन् ।
 ततः । वै । ते । तृतीयम् । सवनम् । उदिति । अयच्छन् । यत् । तृतीयसवन इति तृतीय
 - सवने । सावित्रः । गृह्यते । तृतीयस्य । सवनस्य । उद्यत्या इत्युत् - यत्यै । सवितृपात्रेणेति
 सवितृ-पात्रेण । वैश्वदेवमिति वैश्व - देवम् । कलशात् । गृह्णाति । वैश्वदेव्यं इति वैश्व - देव्यः

। वै । प्रजा इति प्र-जाः । वैश्वदेव इति वैश्व-देवः । कलशः । सविता । प्रसुवानामिति प्र -
 सुवानाम् । ईशे । यत् । सवितृपात्रेणेति सवितृ - पात्रेण । वैश्वदेवमिति वैश्व - देवम् । कलशा-
 त् । गृह्णाति । सवितृप्रसूत इति सवितृ - प्रसूतः । एव । अस्मै । प्रजा इति प्र - जाः । प्रेति ।

25 TS 6.5.7.3

TS 6.5.7.3

Samhita Paata

जनयति सोमे सोममभि गृह्णाति रेतं एव तद्दधाति सुशर्माऽसि सुप्रतिष्ठान इत्याह सोमे हि सो-
 ममभिगृह्णाति प्रतिष्ठित्या एतस्मिन् वा अपि ग्रहे मनुष्येभ्यो देवेभ्यः पितृभ्यः क्रियते सुशर्माऽसि
 सुप्रतिष्ठान इत्याह मनुष्येभ्य एवैतेन करोति बृहदित्याह देवेभ्य एवैतेन करोति नम इत्याह पितृभ्य
 एवैतेन करोत्ये () तावन्ती वै देवतास्ताभ्य एवैनः सर्वाभ्यो गृह्णात्येष ते योनिर्विश्वेभ्यस्त्वा देवेभ्य
 इत्याह वैश्वदेवो ह्येषः ॥

Pada Paata

ज॒न॒य॒ति । सो॒मे । सो॒म॒म् । अ॒भी॒ति । गृ॒ह्णा॒ति । रे॒तः । ए॒व । तत् । द॒धा॒ति । सु॒-
 श॒र्मे॒ति सु - श॒र्मा । अ॒सि । सु॒प्र॒ति॒ष्ठा॒न इति सु - प्र॒ति॒ष्ठा॒नः । इति । आ॒ह । सो॒मे ।
 हि । सो॒म॒म् । अ॒भि॒गृ॒ह्णा॒तीत्य॑भि - गृ॒ह्णा॒ति । प्र॒ति॒ष्ठा॒त्या इति प्र॒ति - स्थि॒त्यै । ए॒तस्मि॑न्
 । वै । अ॒पी॒ति । ग्र॒हे । म॒नु॒ष्ये॑भ्यः । दे॒वे॒भ्यः । पि॒तृ॒भ्य इति पि॒तृ - भ्यः । क्रि॒य॒ते ।
 सु॒श॒र्मे॒ति सु - श॒र्मा । अ॒सि । सु॒प्र॒ति॒ष्ठा॒न इति सु - प्र॒ति॒ष्ठा॒नः । इति । आ॒ह । म॒नु॒ष्ये॑भ्यः

। ए॒व । ए॒तेन॑ । क॒रोति॑ । बृ॒हत् । इति॑ । आ॒ह । दे॒वेभ्यः॑ । ए॒व । ए॒तेन॑ । क॒रोति॑
 । नमः॑ । इति॑ । आ॒ह । पि॒तृभ्य॑ इति॑ पि॒तृ - भ्यः॑ । ए॒व । ए॒तेन॑ । क॒रोति॑ () ।
 ए॒ताव॑न्तीः । वै । दे॒वताः॑ । ता॒भ्यः । ए॒व । ए॒नम् । सर्वा॑भ्यः । गृ॒ह्णाति॑ । ए॒षः । ते ।
 योनिः॑ । वि॒श्वेभ्यः॑ । त्वा । दे॒वेभ्यः॑ । इति॑ । आ॒ह । वै॒श्वदे॒व इति॑ वै॒श्व - दे॒वः । हि । ए॒षः ॥

26 TS 6.5.8.1

TS 6.5.8.1

Samhita Paata

प्रा॒णो वा ए॒ष यदु॑पा॒शु-र्यदु॑पा॒शुपा॒त्रेण॑ प्रथ॒मश्चो॑त्त॒मश्च॑ ग्र॒हौ गृ॒ह्येते॑ प्रा॒णमे॒वानुं॑ प्र॒यन्ति॑ प्रा॒णम॒-
 नूद्य॑न्ति प्र॒जाप॑ति॒र्वा ए॒ष यदा॑ग्र॒यणः॑ प्रा॒ण उ॑पा॒शुः प॒त्नीः॑ प्र॒जाः प्र॒ जा॑न॒यन्ति॑ यदु॑पा॒शुपा॒त्रेण॑
 पा॒त्नीव॑त॒माग्र॑य॒णाद्-गृ॒ह्णाति॑ प्र॒जानां॑ प्र॒जन॑नाय॒ तस्मा॑त् प्रा॒णं प्र॒जा अनु॑ प्र॒ जा॑यन्ते दे॒वा वा इ॒त इ॒तः॑
 प॒त्नीः॑ सु॒वर्ग॑- []

Pada Paata

प्रा॒ण इति॑ प्र - अ॒नः । वै । ए॒षः । यत् । उ॒पा॒शु॒रित्यु॑प-अ॒शुः । यत् । उ॒पा॒शु॒पा॒त्रेणे॒त्युपा॑-
 श्शु - पा॒त्रेण॑ । प्र॒थमः॑ । च । उ॒त्त॒म इत्यु॑त् - त॒मः । च । ग्र॒हौ । गृ॒ह्येते॑ इति॑ । प्रा॒णमि॑ति॒ प्र
 - अ॒नम् । ए॒व । अ॒न्वि॑ति॒ । प्र॒यन्ती॑ति॒ प्र - य॒न्ति॑ । प्रा॒णमि॑ति॒ प्र - अ॒नम् । अ॒नुं । उ॒दि॑ति॒ ।
 य॒न्ति॑ । प्र॒जाप॑ति॒रिति॑ प्र॒जा - प॒तिः । वै । ए॒षः । यत् । आ॒ग्र॒यणः॑ । प्रा॒ण इति॑ प्र - अ॒नः ।
 उ॒पा॒शु॒रित्यु॑प-अ॒शुः । प॒त्नीः॑ । प्र॒जा इति॑ प्र - जाः । प्रे॒ति॑ । ज॒न॒य॒न्ति॑ । यत् । उ॒पा॒शु॒पा॒त्रे-

णेत्युपाशु - पात्रेण । पात्नीवृतमिति पात्नी - वृतम् । आग्रयणात् । गृह्णाति । प्रजानामिति प्र - जानाम् । प्रजननायेति प्र - जननाय । तस्मात् । प्राणमिति प्र - अनम् । प्रजा इति प्र-जाः । अनु । प्रेति । जायन्ते । देवाः । वै । इत इत इतीतः - इतः । पत्नीः । सुवर्गमिति सुवः-गम् ।

27 TS 6.5.8.2

TS 6.5.8.2

Samhita Paata

लोकमजिगाशुन् ते सुवर्गं लोकं न प्राजानन् त एतं पात्नीवृतमपश्यन् तमगृह्णत ततो वै ते सुवर्गं लोकं प्राजानन् यत् पात्नीवृतो गृह्यते सुवर्गस्य लोकस्य प्रज्ञात्यै स सोमो नातिष्ठत स्त्रीभ्यो गृह्यमाणस्तं घृतं वज्रं कृत्वाऽघ्नन् तं निरिन्द्रियं भूतमगृह्णन् तस्मात् स्त्रियो निरिन्द्रिया अदायादीरपि पापात् पुंस उपस्तितरं- []

Pada Paata

लोकम् । अजिगाशुन् । ते । सुवर्गमिति सुवः - गम् । लोकम् । न । प्रेति । अजानन् । ते । एतम् । पात्नीवृतमिति पात्नी - वृतम् । अपश्यन् । तम् । अगृह्णत । ततः । वै । ते । सुवर्गमिति सुवः - गम् । लोकम् । प्रेति । अजानन् । यत् । पात्नीवृत इति पात्नी - वृतः । गृह्यते । सुवर्गमिति सुवः - गस्य । लोकस्य । प्रज्ञात्या इति प्र - ज्ञात्यै । सः । सोमः । न । अतिष्ठत । स्त्रीभ्यः । गृह्यमाणः । तम् । घृतम् । वज्रम् । कृत्वा । अघ्नन् । तम् । निरिन्द्रियमिति निः - इन्द्रियम् । भूतम् । अगृह्णन् । तस्मात् । स्त्रियः । निरिन्द्रिया इति निः-इन्द्रियाः । अदायादीरित्यदाय-अदीः । अपीति । पापात् । पुंसः । उपस्तितरमित्युपस्ति

- तुरम् ।

28 TS 6.5.8.3

TS 6.5.8.3

Samhita Paata

वदन्ति यद्-घृतेन॑ पात्नीव॒तः॑ श्रीणाति॑ वज्रेणै॒वैनं॑ व॒शे कृ॒त्वा गृ॒ह्णा-त्यु॒पया॒मगृ॑हीतोऽसीत्याहेयं॑ वा
उ॒पया॒मस्तस्मा॑दिमां प्र॒जा अनु॑ प्र जायन्ते बृहस्पति॑सुतस्य त॒ इत्या॑ह॒ ब्रह्म॑ वै दे॒वानां॑ बृहस्पति॑र्ब्रह्म-
णै॒वास्मै॑ प्र॒जाः प्र ज॑नयतीन्द्रो॒ इत्या॑ह॒ रेतो॑ वा इन्द्रू॒ रेतं॑ ए॒व तद्-द॑धातीन्द्रियाव॒ इ- []

Pada Paata

वद॑न्ति । यत् । घृ॒तेन॑ । पा॒त्नीव॒तमि॑ति पात्नी - व॒तम् । श्री॒णाति॑ । वज्रे॑ण । ए॒व । ए॒नम् ।
व॒शे । कृ॒त्वा । गृ॒ह्णाति॑ । उ॒पया॒मगृ॑हीत॒ इत्यु॑पया॒म - गृ॑हीतः । अ॒सि । इति॑ । आ॒ह । इ॒यम् ।
वै । उ॒पया॒म इत्यु॑प - या॒मः । तस्मा॑त् । इ॒माम् । प्र॒जा इति॑ प्र - जाः । अनु॑ । प्रेति॑ । जा॒यन्ते॑
। बृह॑स्पति॑सुत॒स्येति॑ बृह॑स्पति॑-सु॒तस्य॑ । ते । इति॑ । आ॒ह । ब्रह्म॑ । वै । दे॒वानां॑ । बृह॑स्पतिः
। ब्रह्म॑णा । ए॒व । अ॒स्मै । प्र॒जा इति॑ प्र - जाः । प्रेति॑ । ज॒नय॑ति । इन्द्रो॒ इति॑ । इति॑ ।
आ॒ह । रेतः॑ । वै । इन्द्रूः॑ । रेतः॑ । ए॒व । तत् । द॒धाति॑ । इन्द्रि॒याव॑ इतीन्द्रि॒य - वः॑ । इति॑ ।

29 TS 6.5.8.4

TS 6.5.8.4

Samhita Paata

-त्याह प्रजा वा इन्द्रियं प्रजा एवास्मै प्र जनयत्यग्रा(3) इत्याहाग्निर्वै रेतोधाः पत्नीव इत्याह मिथु-
नत्वायं सृजूर्देवेन त्वष्टा सोमं पिबेत्याह त्वष्टा वै पशूनां मिथुनानां रूपकृद्-रूपमेव पशुषु दधाति
देवा वै त्वष्टारमजिघासन्थ स पत्नीः प्रापद्यत् तं न प्रति प्रायच्छन् तस्मादपि- []

Pada Paata

आह । प्रजा इति प्र - जाः । वै । इन्द्रियम् । प्रजा इति प्र-जाः । एव । अस्मै । प्रेति ।
जनयति । अग्रा(3) इ । इति । आह । अग्निः । वै । रेतोधा इति रेतः - धाः । पत्नीव
इति पत्नी - वः । इति । आह । मिथुनत्वायेति मिथुन-त्वायं । सृजूरिति स - जूः । देवेनं ।
त्वष्टा । सोमम् । पिब । इति । आह । त्वष्टा । वै । पशूनाम् । मिथुनानाम् । रूपकृदिति
रूप - कृत् । रूपम् । एव । पशुषु । दधाति । देवाः । वै । त्वष्टारम् । अजिघासन् ।
सः । पत्नीः । प्रेति । अपद्यत् । तम् । न । प्रति । प्रेति । अयच्छन् । तस्मात् । अपीति ।

30 TS 6.5.8.5

TS 6.5.8.5

Samhita Paata

वद्धयं प्रपन्नं न प्रति प्रयच्छन्ति तस्मात् पात्नीवृते त्वष्ट्रेऽपि गृह्यते न सादयत्यसन्नाद्धि प्रजाः प्रजा-
यन्ते नानु वर्षट् करोति यदनुवषट् कुर्याद्-रुद्रं प्रजा अन्ववसृजेद्-यन्नानुवषट्कुर्या-दशान्त-मग्नीथ् सोमं
भक्षयेदुपाश्चनु वर्षट् करोति न रुद्रं प्रजा अन्ववसृजति शान्तमग्नीथ् सोमं भक्षयत्यग्नी-नेष्टुः पस्थमा
सीद- []

Pada Paata

वद्धयम् । प्रपन्नमिति प्र - पन्नम् । न । प्रति । प्रेति । यच्छन्ति । तस्मात् । पात्नीवृत
इति पात्नी - वृते । त्वष्ट्रे । अपीति । गृह्यते । न । सादयति । असन्नात् । हि । प्रजा
इति प्र - जाः । प्रजायन्त इति प्र - जायन्ते । न । अन्विति । वर्षट् । करोति । यत् ।
अनुवषट्कुर्यादित्यनु - वषट्कुर्यात् । रुद्रम् । प्रजा इति प्र - जाः । अन्ववसृजेदित्यनु - अवसृजेत् ।
यत् । न । अनुवषट्कुर्यादित्यनु-वषट्कुर्यात् । अशान्तम् । अग्नीदित्यग्नि-इत् । सोमम् । भक्षयेत्
। उपाश्चित्युप - अश्नु । अन्विति । वर्षट् । करोति । न । रुद्रम् । प्रजा इति प्र - जाः
। अन्ववसृजतीत्यनु - अवसृजति । शान्तम् । अग्नीदित्यग्नि - इत् । सोमम् । भक्षयति ।
अग्नीदित्यग्नि - इत् । नेष्टुः । उपस्थमित्युप - स्थम् । एति । सीद ।

31 TS 6.5.8.6

TS 6.5.8.6

Samhita Paata

नेष्टुः पत्नी-मुदानयेत्याहा-ग्नीदेव नेष्टुरि रेतो दधाति नेष्टु पत्नियामुद्-गात्रा सं ख्यापयति प्रजापतिर्वा

ए॒ष यदु॑द्गा॒ता प्र॒जानां॑ प्र॒जन॑नाया॒प उ॒प प्र वर्त॑यति॒ रेत॑ ए॒व तथ॑ सि॒ञ्चत्य॑रू॒णोप॒ प्र वर्त॑यत्य॒रूणा॒ हि
रेतः॑ सि॒च्यते॑ न॒ग्रं कृ॒त्यो-रु॒मुप॒ प्र वर्त॑यति॒ यदा॑ हि न॒ग्र ऊ॒रुर्भव॑त्यथ॒ मिथु॑नी () भ॒वतो॑ऽथ॒ रेतः॑
सि॒च्यते॑ऽथ॒ प्र॒जाः प्र जा॑यन्ते ॥

Pada Paata

नेष्टः॑ । पत्नी॑म् । उ॒दान॑येत्यु॒त् - आ॒नय॑ । इति॑ । आ॒ह । अ॒ग्नीदि॑त्यग्नि॒-इत् । ए॒व । नेष्ट॑रि ।
रेतः॑ । दधा॑ति । नेष्टा॑ । पत्नी॑याम् । उ॒द्गा॒त्रेत्यु॒त्-गा॒त्रा । समि॑ति । ख्या॒पय॑ति । प्र॒जाप॑तिरिति॒
प्र॒जा-प॑तिः । वै । ए॒षः । यत् । उ॒द्गा॒तेत्यु॒त् - गा॒ता । प्र॒जाना॑मिति॒ प्र - जाना॑म् । प्र॒जन॑नायेति॒
प्र - जन॑नाय । अ॒पः । उ॒प । प्रेति॑ । वर्त॑यति । रेतः॑ । ए॒व । तत् । सि॒ञ्चति॑ । ऊ॒रुणां॑
। उ॒प । प्रेति॑ । वर्त॑यति । ऊ॒रुणां॑ । हि । रेतः॑ । सि॒च्यते॑ । न॒ग्रङ्कृ॑त्येति॒ न॒ग्रम् - कृ॒त्यं ।
ऊ॒रुम् । उ॒प । प्रेति॑ । वर्त॑यति । यदा॑ । हि । न॒ग्रः । ऊ॒रुः । भव॑ति । अथ॑ । मि॒-
थुनी॑ () । भ॒वतः॑ । अथ॑ । रेतः॑ । सि॒च्यते॑ । अथ॑ । प्र॒जा इति॑ प्र - जाः । प्रेति॑ । जा॑यन्ते ॥

32 TS 6.5.9.1

TS 6.5.9.1

Samhita Paata

इन्द्रो॑ वृ॒त्रमे॑हन् तस्य॑ शी॒र्षक॑पा॒ल-मुदौ॑ब्ज॒थ स द्रो॑ण॒कल॑शोऽभवत् तस्मा॒थ सोमः॑ सम॑स्रव॒थ स
हो॑रियो॒ज्जनो॑ऽभवत् तं व्य॑चि॒किथ्स-ज्जु॑हवा॒नी(३) मा हो॑षा(३)मि॒ति सोऽम॑न्यत् यद्वो॒ष्याम्या॑मः हो॑-
ष्यामि॒ यन्न हो॑ष्यामि॒ यश्वे॑श॒सं के॑रि॒ष्यामी॑ति॒ तम॑द्वि॒यत् होतुः॑ सोऽग्नि॑र॒ब्रवी॑न्न मय्या॒मः हो॑ष्यसीति॒

तं धानाभिरश्रीणात्- []

Pada Paata

इन्द्रः । वृत्रम् । अहन् । तस्य । शीरूषकपालमिति शीरूष-कपालम् । उदिति । औब्जत् । सः । द्रोणकलश इति द्रोण-कलशः । अभवत् । तस्मात् । सोमः । समिति । अस्रवत् । सः । हारियोजुन इति हारि - योजुनः । अभवत् । तम् । वीति । अचिकिथ्सत् । जुहवानी(3) । मा । हौषा(3)म् । इति । सः । अमन्यत् । यत् । होष्यामि । आमम् । होष्यामि । यत् । न । होष्यामि । यज्ञवेशसमिति यज्ञ - वेशसम् । करिष्यामि । इति । तम् । अद्वियत् । होतुम् । सः । अग्निः । अब्रवीत् । न । मयि । आमम् । होष्यसि । इति । तम् । धानाभिः । अश्रीणात् ।

33 TS 6.5.9.2

TS 6.5.9.2

Samhita Paata

तः शृतं भूतमजुहोद्-यद्धानाभिर, हारियोजुनः श्रीणाति शृतत्वाय शृतमेवैनं भूतं जुहोति ब्रह्मीभिः श्रीणात्येतावन्ती-रेवास्या-मुष्मिन् लोके कामदुघा भवन्त्यथो खल्वाहुरेता वा इन्द्रस्य पृश्नयः कामदुघा यद्धारियोजुनीरिति तस्माद्-ब्रह्मीभिः श्रीणीयादृक्सामे वा इन्द्रस्य हरी सोमपानौ तयोः परिधय आधानं यदप्रहृत्य परिधी-ञ्जुह्या-दन्तराधानाभ्यां- []

Pada Paata

तम् । श्रुतम् । भूतम् । अजुहोत् । यत् । धानाभिः । हारियोजनमिति हारि - योजनम् । श्रीणाति । श्रुतत्वायेति श्रुत - त्वायं । श्रुतम् । एव । एनम् । भूतम् । जुहोति । ब्रह्मीभिः । श्रीणाति । एतावतीः । एव । अस्य । अमुष्मिन् । लोके । कामदुघा इति काम - दुघाः । भवन्ति । अथो इति । खलु । आहुः । एताः । वै । इन्द्रस्य । पृश्नयः । कामदुघा इति काम - दुघाः । यत् । हारियोजनीरिति हारि - योजनीः । इति । तस्मात् । ब्रह्मीभिः । श्रीणीयात् । ऋक्सामे इत्यृक् - सामे । वै । इन्द्रस्य । हरी इति । सोमपानाविति सोम - पानौ । तयोः । परिधय इति परि - धयः । आधानमित्या - धानम् । यत् । अप्र- हृत्येत्यप्र - हृत्य । परिधीनिति परि - धीन् । जुहुयात् । अन्तराधानाभ्यामित्यन्तः-आधानाभ्याम् ।

34 TS 6.5.9.3

TS 6.5.9.3

Samhita Paata

घासं प्र यच्छेत् प्रहृत्य परिधीञ्जुहोति निराधानाभ्यामेव घासं प्र यच्छत्युन्नेता जुहोति यातयामेव ह्येतर्ह्यद्वयुः स्वगाकृतो यदद्वयुर्जुहुयाद्-यथा विमुक्तं पुनर्युनक्ति तादृगेव तच्छीरुष-न्नधिनिधाय जुहोति शीरुषतो हि स समभवद्-विक्रम्य जुहोति विक्रम्य हीन्द्रो वृत्रमहन्थ समृद्धयै पशवो वै हारियोजनीर्यथ सभिन्धादल्पा- []

Pada Paata

घासम् । प्रेति । यच्छेत् । प्रहृत्येति प्र - हृत्य । परिधीनिति परि - धीन् । जुहोति ।

निरा॑धाना॒भ्यामि॑ति॒ निः - आ॒धा॒ना॒भ्याम् । ए॒व । घा॒सम् । प्रेति॑ । य॒च्छति॑ । उ॒न्नेते॑त्यु॒त् - ने॒ता । जु॒होति॑ । या॒तया॑मेति॑ या॒त - या॒मा । इ॒व । हि । ए॒तर॒हि । अ॒द्भ्युः । स्व॒गाकृ॑त् इति॑ स्व॒गा-कृ॑त् । यत् । अ॒द्भ्युः । जु॒हुयात् । यथा॑ । वि॒मु॒क्त॒मित् वि - मु॒क्तम् । पुनः॑ । यु॒नक्ति॑ । ता॒दृक् । ए॒व । तत् । शी॒रू॒षन् । अ॒धि॒नि॒धाये॑त्य॒धि - नि॒धाय॑ । जु॒होति॑ । शी॒रू॒षतः॑ । हि । सः । स॒मभ॑व॒दिति॑ सं - अ॒भ॒वत् । वि॒क्रम्ये॑ति॒ वि-क्र॑म्यं । जु॒होति॑ । वि॒क्रम्ये॑ति॒ वि - क्र॑म्यं । हि । इन्द्रः॑ । वृ॒त्रम् । अ॒ह॒न् । स॒मृ॒द्ध्या इति॑ स॒म-ऋ॑द्ध्यै । प॒शवः॑ । वै । हा॒रि॒यो॒ज॒नीरि॑ति॒ हा॒रि-यो॒ज॒नीः । यत् । स॒भि॒न्धा॒दिति॑ सं - भि॒न्धात् । अ॒ल्पाः ।

35 TS 6.5.9.4

TS 6.5.9.4

Samhita Paata

ए॒नं प॒शवो॑ भु॒ञ्जन्त॑ उ॒प॒ति॒ष्ठेर॑न्. य॒त्र स॒भि॒न्धा॒द्ब॒हव॑ ए॒नं प॒शवो॑ऽभु॒ञ्जन्त॑ उ॒प॒ ति॒ष्ठेर॑न् म॒न॒सा सं बा॑ध॒त उ॒भय॑ करोति॒ ब॒हव॑ ए॒वैनं॑ प॒शवो॑ भु॒ञ्जन्त॑ उ॒प॒ ति॒ष्ठन्त॑ उ॒न्नेत॑र्यु॒प॒ह॒वमि॑च्छन्ते॒ य ए॒व तत्र॑ सोम॒पी॒थस्तमे॑वा॒व रु॒न्धत॑ उ॒त्तर॑वे॒द्यां नि॒व॒पति॑ प॒शवो॑ वा उ॒त्तर॑वे॒दिः प॒शवो॑ हा॒रि॒यो॒ज॒नीः प॒शुष्वे॑व प॒शून् प्र॑ति॒ ष्ठा॒पय॑न्ति () ॥

Pada Paata

ए॒नम् । प॒शवः॑ । भु॒ञ्जन्तः॑ । उ॒पेति॑ । ति॒ष्ठेर॑न् । यत् । न । स॒भि॒न्धा॒दिति॑ सं - भि॒न्धात् । ब॒हवः॑ । ए॒नम् । प॒शवः॑ । अ॒भु॒ञ्जन्तः॑ । उ॒पेति॑ । ति॒ष्ठेर॑न् । म॒न॒सा । स॒मि॒ति॑ । बा॒धते॑

। उ॒भय॑म् । क॒रोति॑ । ब॒हवः॑ । ए॒व । ए॒नम् । प॒शवः॑ । भु॒ञ्जन्तः॑ । उ॒पेति॑ । ति॒ष्ठन्ते॑ ।
 उ॒न्नेत॑रीत्यु॒त् - ने॒तरि॑ । उ॒प॒ह॒वमि॑त्यु॒प - ह॒वम् । इ॒च्छन्ते॑ । यः । ए॒व । तत्र॑ । सो॒म॒पी॒थ
 इति॑ सोम - पी॒थः । तम् । ए॒व । अ॒वेति॑ । रु॒न्ध॒ते । उ॒त्तर॑वे॒द्यामि॑त्यु॒त्तर - वे॒द्याम् । नी॒ति ।
 व॒प॒ति । प॒शवः॑ । वै । उ॒त्तर॑वे॒दि॒रि॑त्यु॒त्तर - वे॒दिः । प॒शवः॑ । हा॒रि॒यो॒ज॒नी॒रि॑ति॒ हारि॑ - यो॒ज॒नीः
 । प॒शुषु॑ । ए॒व । प॒शून् । प्र॒तीति॑ । स्था॒प॒य॒न्ति॑ () ॥

36 TS 6.5.10.1

TS 6.5.10.1

Samhita Paata

ग्र॒हान्॒ वा अ॒नु प्र॒जाः प॒शवः॑ प्र जा॑यन्त उपा॑श्चन्त॒र्या॒-मा॒व॒जा॒वयः॑ शु॒क्राम॒न्थि॒नौ पुरु॑षा ऋ॒तु॒ग्र॒हा॒-
 नेक॑श॒फा आ॒दि॒त्य॒ग्र॒हं गा॒वं आ॒दि॒त्य॒ग्र॒हो भू॒यि॑ष्ठाभि॒र॒ ऋ॒ग्भि॒र्गृ॒ह्यते॑ तस्मा॑द्-गा॒वंः प॒शूनां॑ भू॒यि॑ष्ठा
 यत् त्रि॑रु॒पाश् शु॑ हस्ते॒न वि॒गृ॒ह्णाति॑ तस्मा॑द् द्वौ त्री॒न॒जा ज॒नय॑त्य॒थाव॑यो भू॒यसीः॑ पि॒ता वा ए॒ष
 यदा॑ग्र॒यणः॑ पु॒त्रः क॒लशो॑ यदा॑ग्र॒यण उ॑प॒दस्ये॑त् क॒लशा॑द्-गृ॒हीया॑द्-यथा॑ पि॒ता- []

Pada Paata

ग्र॒हान् । वै । अ॒न्वि॒ति । प्र॒जा इति॑ प्र - जाः । प॒शवः॑ । प्रे॒ति । जा॑य॒न्ते । उ॒पा॑श्च॒-
 न्तर्या॑मा॒वि॒त्यु॒पा॑श्शु - अ॒न्तर्या॑मौ । अ॒जा॒वय॑ इत्य॑जा - अ॒वयः॑ । शु॒क्राम॒न्थि॒ना॒वि॒ति शु॒क्रा -
 म॒न्थि॒नौ । पुरु॑षाः । ऋ॒तु॒ग्र॒हानि॑त्यु॒त् - ग्र॒हान् । एक॑श॒फा इत्ये॑क - श॒फाः । आ॒दि॒त्य॒ग्र॒हमि॑-
 त्या॑दि॒त्य - ग्र॒हम् । गा॒वंः । आ॒दि॒त्य॒ग्र॒ह इत्या॑दि॒त्य - ग्र॒हः । भू॒यि॑ष्ठाभिः । ऋ॒ग्भि॒रि॒त्यु॒क्-भिः

। गृह्यते । तस्मात् । गावः । पशूनाम् । भूर्यिष्ठाः । यत् । त्रिः । उपाशुमित्युप -
 अशुम् । हस्तेन । विगृह्णातीति वि - गृह्णाति । तस्मात् । द्वौ । त्रीन् । अजा । जनयति
 । अथ । अवयः । भूर्यसीः । पिता । वै । एषः । यत् । आग्रयणः । पुत्रः । क-
 लशः । यत् । आग्रयणः । उपदस्येदित्युप - दस्येत् । कलशात् । गृह्णीयात् । यथा । पिता ।

37 TS 6.5.10.2

TS 6.5.10.2

Samhita Paata

पुत्रं क्षित उपधावन्ति तादृगेव तद्यत् कलशं उपदस्ये-दाग्रयणाद्-गृह्णीयाद्-यथा पुत्रः पितरं क्षित
 उपधावन्ति तादृगेव तदात्मा वा एष यज्ञस्य यदाग्रयणो यद्गृहो वा कलशो वोपदस्ये-दाग्रयणाद्-
 गृह्णीयादात्मन एवाधि यज्ञं निष्करोत्यविज्ञातो वा एष गृह्यते यदाग्रयणः स्थाल्या गृह्णाति वायव्येन
 जुहोति तस्माद्- []

Pada Paata

पुत्रम् । क्षितः । उपधावतीत्युप-धावन्ति । तादृक् । एव । तत् । यत् । कलशः ।
 उपदस्येदित्युप-दस्येत् । आग्रयणात् । गृह्णीयात् । यथा । पुत्रः । पितरम् । क्षितः । उपधा-
 वतीत्युप - धावन्ति । तादृक् । एव । तत् । आत्मा । वै । एषः । यज्ञस्य । यत् । आग्रयणः
 । यत् । ग्रहः । वा । कलशः । वा । उपदस्येदित्युप - दस्येत् । आग्रयणात् । गृह्णीयात्
 । आत्मनः । एव । अधीति । यज्ञम् । निरिति । करोति । अविज्ञात इत्यवि - ज्ञातः ।

वै । ए॒षः । गृ॒ह्यते॑ । यत् । आ॒ग्र॒य॒णः । स्था॒ल्या । गृ॒ह्णा॒ति॑ । वा॒य॒व्ये॑न । जु॒हो॒ति॑ । तस्मा॑त् ।

38 TS 6.5.10.3

TS 6.5.10.3

Samhita Paata

गर्भे॑णा वि॒ज्ञाते॑न ब्रह्म॒हा ऽव॑भृथम॒व॑ यन्ति॒ परा॑ स्था॒लीर॑स्यन्त्युद्-वा॒य॒व्या॑नि हरन्ति॒ तस्मा॑त् स्त्रियं॑
जा॒तां परा॑ऽस्यन्त्युत् पुमा॑ऽस॒ हर॑न्ति॒ यत् पु॑रोरुच॒माह॑ यथा॒ वस्य॑स आ॒हर॑ति ता॒द्ये॒व तद्-यद्-ग्र॑हं
गृ॒ह्णा॒ति॑ यथा॒ वस्य॑स आ॒हृत्य॑ प्रा॒ऽऽहं॑ ता॒द्ये॒व तद्-यत् सा॒दय॑ति॒ यथा॒ वस्य॑स उप॒नि॒धाया॑-प॒क्राम॑ति
ता॒द्ये॒व तद् य () द्वै य॒ज्ञस्य॑ सा॒म्ना यजु॑षा क्रि॒यते॑ शिथि॒लं तद्-यद्-चा॑ तद् दृ॒ढं पु॑रस्ता॒दुप॑यामा
यजु॑षा गृह्यन्त उ॒परि॑ष्ठा-दुपयामा ऋ॒चा य॒ज्ञस्य॑ धृ॒त्यै ॥

Pada Paata

गर्भे॑र्ण । अवि॒ज्ञाते॑नेत्यवि॒ - ज्ञा॒ते॒न॒ । ब्र॒ह्म॒हेति॑ ब्रह्म - हा । अ॒व॒भृथ॑मित्यव॒ - भृथ॑म् । अवे॒ति॑ ।
य॒न्ति॒ । परे॒ति॑ । स्था॒लीः । अ॒स्य॑न्ति॒ । उ॒दि॒ति॑ । वा॒य॒व्या॑नि । ह॒र॒न्ति॒ । तस्मा॑त् । स्त्रियं॑म्
। जा॒ताम् । परे॒ति॑ । अ॒स्य॑न्ति॒ । उ॒दि॒ति॑ । पुमा॑ऽसम् । ह॒र॒न्ति॒ । यत् । पु॑रोरुच॒मिति॑ पु॒रः
- रुच॑म् । आ॒हं । यथा॑ । वस्य॑से । आ॒हर॑तीत्या॑-हर॑ति । ता॒द्यक् । ए॒व । तत् । यत् ।
ग्र॑हम् । गृ॒ह्णा॒ति॑ । यथा॑ । वस्य॑से । आ॒हृत्ये॒त्या॑ - हृत्य॑ । प्रे॒ति॑ । आ॒हं । ता॒द्यक् । ए॒व
। तत् । यत् । सा॒दय॑ति॒ । यथा॑ । वस्य॑से । उ॒प॒नि॒धायेत्यु॑प - नि॒धाय॑ । अ॒प॒क्राम॑तीत्यु॑प -
क्राम॑ति । ता॒द्यक् । ए॒व । तत् । यत् () । वै । य॒ज्ञस्य॑ । सा॒म्ना । यजु॑षा । क्रि॒यते॑ ।

शिथिलम् । तत् । यत् । ऋचा । तत् । दृढम् । पुरस्तादुपयामा इति पुरस्तात् - उपया-
माः । यजुषा । गृह्यन्ते । उपरिष्टादुपयामा इत्युपरिष्टात् - उपयामाः । ऋचा । यस्स्य । धृत्यै ॥

39 TS 6.5.11.1

TS 6.5.11.1

Samhita Paata

प्रान्यानि पात्राणि युज्यन्ते नान्यानि यानि पराचीनानि प्रयुज्यन्तेऽमुमेव तैर्लोकमभि जयति पराडिव
ह्यंसौ लोको यानि पुनः प्रयुज्यन्ते इममेव तैर्लोकमभि जयति पुनः पुनरिव ह्ययं लोकः प्रान्यानि
पात्राणि युज्यन्ते नान्यानि यानि पराचीनानि प्रयुज्यन्ते तान्यन्वोषधयः परा भवन्ति यानि पुनः- []

Pada Paata

प्रेति । अन्यानि । पात्राणि । युज्यन्ते । न । अन्यानि । यानि । पराचीनानि । प्रयुज्यन्त
इति प्र - युज्यन्ते । अमुम् । एव । तैः । लोकम् । अभीति । जयति । पराड् । इव ।
हि । असौ । लोकः । यानि । पुनः । प्रयुज्यन्त इति प्र - युज्यन्ते । इमम् । एव । तैः
। लोकम् । अभीति । जयति । पुनः पुनरिति पुनः - पुनः । इव । हि । अयम् । लोकः
। प्रेति । अन्यानि । पात्राणि । युज्यन्ते । न । अन्यानि । यानि । पराचीनानि । प्र-
युज्यन्त इति प्र - युज्यन्ते । तानि । अन्विति । ओषधयः । परेति । भवन्ति । यानि । पुनः ।

40 TS 6.5.11.2

TS 6.5.11.2

Samhita Paata

प्रयुज्यन्ते तान्यन्वोषधयः पुनरा भवन्ति प्रान्यानि पात्राणि युज्यन्ते नान्यानि यानि पराचीनानि
 प्रयुज्यन्ते तान्यन्वारण्याः पशवोऽरण्यमपं यन्ति यानि पुनः प्रयुज्यन्ते तान्यनु ग्राम्याः पशवो
 ग्राममुपावयन्ति यो वै ग्रहाणां निदानं वेदं निदानवान् भवत्याज्यमित्युक्थं तद्वै ग्रहाणां निदानं
 यदुपाशु शंसति त- []

Pada Paata

प्रयुज्यन्त इति प्र - युज्यन्ते । तानि । अन्विति । ओषधयः । पुनः । एति । भवन्ति ।
 प्रेति । अन्यानि । पात्राणि । युज्यन्ते । न । अन्यानि । यानि । पराचीनानि । प्रयु-
 ज्यन्त इति प्र-युज्यन्ते । तानि । अन्विति । आरण्याः । पशवः । अरण्यम् । अपेति ।
 यन्ति । यानि । पुनः । प्रयुज्यन्त इति प्र - युज्यन्ते । तानि । अन्विति । ग्राम्याः ।
 पशवः । ग्रामम् । उपावयन्तीत्युप-अवयन्ति । यः । वै । ग्रहाणाम् । निदानमिति नि -
 दानम् । वेदं । निदानवानिति निदानं - वान् । भवति । आज्यम् । इति । उक्थम् । तत्
 । वै । ग्रहाणाम् । निदानमिति नि - दानम् । यत् । उपाश्वित्युप - अशु । शंसति । तत् ।

41 TS 6.5.11.3

TS 6.5.11.3

Samhita Paata

-दुपाश्चन्तर्यामयो-र्यदुच्चै-स्तदितरेषां ग्रहाणामेतद्वै ग्रहाणां निदानं य एवं वेद निदानवान् भवति यो वै ग्रहाणां मिथुनं वेद प्र प्रजयां पशुभिर्मिथुनैर्जायते स्थालीभिर्न्ये ग्रहा गृह्यन्ते वायव्यैरन्य एतद्वै ग्रहाणां मिथुनं य एवं वेद प्र प्रजयां पशुभिर्मिथुनैर्जायत इन्द्रस्त्वष्टुः सोममभीषहाऽपिब्रथ स विष्वङ्- []

Pada Paata

उपाश्चन्तर्यामयोरित्युपाशु - अन्तर्यामयोः । यत् । उच्चैः । तत् । इतरेषाम् । ग्रहाणाम् । एतत् । वै । ग्रहाणाम् । निदानमिति नि - दानम् । यः । एवम् । वेद । निदानवानिति निदानं - वान् । भवति । यः । वै । ग्रहाणाम् । मिथुनम् । वेद । प्रेति । प्रजयेति प्र - जयां । पशुभिरिति पशु - भिः । मिथुनैः । जायते । स्थालीभिः । अन्ये । ग्रहाः । गृह्यन्ते । वायव्यैः । अन्ये । एतत् । वै । ग्रहाणाम् । मिथुनम् । यः । एवम् । वेद । प्रेति । प्रजयेति प्र - जयां । पशुभिरिति पशु - भिः । मिथुनैः । जायते । इन्द्रः । त्वष्टुः । सोमम् । अभीषहेत्याभि - सहा । अपिब्रत् । सः । विष्वङ् ।

42 TS 6.5.11.4

TS 6.5.11.4

Samhita Paata

व्याच्छेत् स आत्मन्नारमणं नाविन्दुत् स एताननुसवनं पुरोडाशानपश्यत् तान् निरवपत् तैर्वै स
 आत्मन्नारमण-मकुरुत् तस्मादनुसवनं पुरोडाशा निरुप्यन्ते तस्मादनुसवनं पुरोडाशानां प्राश्नीयादात्म-
 न्नेवाऽऽरमणं कुरुते नैनः सोमोऽति पवते ब्रह्मवादिनो वदन्ति नर्चा न यजुषा पङ्क्तिराप्यतेऽथ किं
 () यज्ञस्य पाङ्कत्वमिति धानाः कर्मभः परिवापः पुरोडाशः पयस्यां तेन पङ्क्तिराप्यते तद्-यज्ञस्य
 पाङ्कत्वं ॥

Pada Paata

वीतिं । आच्छेत् । सः । आत्मन् । आरमणमित्यां - रमणम् । न । अविन्दुत् । सः
 । एतान् । अनुसवनमित्यनु-सवनम् । पुरोडाशान् । अपश्यत् । तान् । निरितिं । अवपत्
 । तैः । वै । सः । आत्मन् । आरमणमित्यां - रमणम् । अकुरुत् । तस्मात् । अनु-
 सवनमित्यनु - सवनम् । पुरोडाशाः । निरितिं । उप्यन्ते । तस्मात् । अनुसवनमित्यनु -
 सवनम् । पुरोडाशानाम् । प्रेतिं । अश्नीयात् । आत्मन् । एव । आरमणमित्यां - रमणम्
 । कुरुते । न । एनम् । सोमः । अतीतिं । पवते । ब्रह्मवादिन इति ब्रह्म - वादिनः
 । वदन्ति । न । ऋचा । न । यजुषा । पङ्क्तिः । आप्यते । अथ । किम् () ।
 यज्ञस्य । पाङ्कत्वमिति पाङ्क - त्वम् । इति । धानाः । कर्मभः । परिवाप इति परि - वापः
 । पुरोडाशः । पयस्यां । तेन । पङ्क्तिः । आप्यते । तत् । यज्ञस्य । पाङ्कत्वमिति पाङ्क - त्वम् ॥